

Modt. 24/10-94

Nyhedsbrev nr. 16 – oktober 1994

ISSN 0908-3553

MEDLEMSMØDE

i foreningen **Leksikografer i Danmark (LEDA)**

tirsdag d. 8. november 1994 kl. 17.00

Mødet er et fyraftensmøde, et på vej hjem-møde hvor **Polinfo** præsenteres af Johs. Johansen. Der vil blive mulighed for at deltagerne kan slå op på egne ord eller udtryk for at se hvad databasen kan yde en ordbogsredaktør.

Med Nyhedsbrevet følger en brochure om Polinfo.

Politikens Forlag giver en lille forfriskning i forbindelse med mødet.

Vi mødes i dagbladet Politikens forhal, Rådhuspladsen 37

NB! Tilmelding til medlemsmødet hos Polinfo er nødvendig og skal ske til Pia Jarvad senest torsdag d. 3. november. Telefon: 35 32 89 78.

MEDDELELSER TIL MEDLEMMERNE

NORDISKE STUDIER I LEKSIKOGRAFI II, red. Anna Garde og Pia Jarvad (302 sider, ISBN: 87-984909-0-7) København 1994. Pris NKK 200,-. Rapport fra Konference om Leksikografi i Norden, afholdt i København 11.-14. maj 1993, er udkommet og bogen er blevet tilsendt konferencedeltagerne. Yderligere eksemplarer kan rekvireres hos *Nordisk sprogsekretariat, Postboks 8107 Dep., N-0032 Oslo*. Pris: for NFL-medlemmer NKK 150,00, for ikke medlemmer NKK 200,00 (dertil kommer porto). Vi gør opmærksom på at første bind i serien, **Nordiske Studier i Leksikografi I**, Rapport fra Konferencen i Oslo 1991, stadig kan fås hos Ebba Hjorth, Den Danske Ordbog (tlf.: 35 32 89 97). Pris DKK 50,00.

KONFERENCE OM LEKSIKOGRAFI I NORDEN '95 afholdes i Reykjavik 7.-10. juni 1995. Hovedtemaet bliver *Fra materiale til makrostruktur*. Tilmelding kan stadig ske, fristen for endelig tilmeldelse og indsendelse af foredragsresumé er den **1. december 1994**. Yderligere information kan fås hos og tilmelding sendes til: **Nordisk sprogsekretariat** (se adressen ovenfor).

LEXICONORD

Det første nummer af dette nye tidsskrift, som udgives af Nordisk Forening for Leksikografi (NFL), udkommer ca. 1 november. Det har som hovedtema: *Almene ensprogede ordbøger i Norden*, men indeholder desuden ikke-tematiske bidrag (om Nordisk Leksikografisk Ordbog og om polysemi), foruden en del længere og kortere anmeldelser af nyere leksikografisk litteratur og ordbøger.

Temaet for næste års nummer bliver: *Grammatik i ordbøger*, men der vil også være plads for ikke-tematiske artikler. Desuden kan tidsskriftet stille eksemplarer af alle nyere, ikke-anmeldte bøger til rådighed for hvem der måtte være interesseret i at anmelde dem. Henvendelse herom og eventuelle bidrag sendes til den danske redaktør: *Jens Axelsen, Birkebakken 11, 2840 Holte*. Afleveringsfristen er 1 maj 1995.

REFERATER FRA 6TH EURALEX

CONGRESS afholdt i Amsterdam fra d. 29. august til d. 4. september 1994.

To af kongressens danske deltagere beretter nedenfor om arrangementet ud fra forskellige synsvinkler.

EURALEX '94

Af *Henning Bergenholtz*

Deltagerlisten til Euralex '94 angiver, at der var 331 forudanmeldte deltagere. Således gav kongressen rig lejlighed til at knytte eller at genoptage kontakter, som i videre forskningsforløb i mange tilfælde vil være frugtbare. Hermed er også den vigtigste funktion af sådanne store kongresser angivet, for selve foredragene på ca. 20 min. med 3 min. efterfølgende diskussion før et forhindringsløb til næste foredrag var ikke for tilhørerne og næppe heller for foredragsholderne i de fleste tilfælde særligt tilfredsstillende.

Herfor er der flere grunde. Den væsentligste er uden tvivl, at man ønsker at give plads til flest muligt foredrag og derfor ikke kan afsætte mere end en halv time per foredrag. Jeg mener, at man til "rigtige" foredrag normalt burde afse mindst en halv time til foredrag og et kvarter til diskussion. Endnu bedre ville det være med yderligere et kvarters pause mellem hvert foredrag, så man kan få lejlighed til i ro og fred at diskutere med interesserede kolleger undervejs til det næste foredrag.

En yderligere grund til en let utilfredshed hænger sammen med den trend, som blev indført ved sidste Euralex-kongres i Tampere: Foredragene forelå på tryk allerede før konferencen og blev uddelt som Proceedings (eller snarere Preceedings) ved afhentning af konferencematerialer. Som foredragsholder synes jeg, at denne fremgangsmåde er utilfredsstillende. Fordelen ved at holde et foredrag og derpå at skrive et bidrag er, at foredragsholderen får lejlighed til at afprøve sine tanker, så der bagefter kan skrives en artikel, som i forhold til foredraget tager hensyn til indvendinger eller andre aspekter, som måtte komme frem i forbindelse med foredraget. Når man på forhånd skal skrive en artikel, opstår der det yderligere problem, at foredragsholderen kommer i det dilemma, at han/hun ikke blot kan gentage artiklens tekst, men heller ikke kan holde et foredrag med en helt anden indfaldsvinkel. Fordelen ved uddeling af Proceedings direkte til kongressens åbning er for tilhørerne ligeledes begrænset, idet de næppe vil ønske at læse hele natten for at være helt up to date

før hvert foredrag. Hvis traditionen med proceedings fortsætter, kunne man ønske at få dem tilsendt i god tid før kongressen. Så ville foredragsholderne samtidig kunne nøjes med ultrakorte statements og give tilhørerne tid til en grundig diskussion.

Der var et bidrag, som måske kommer til at give genlyd i den kommende tid. Til podiumsdiskussion om "word combinations" havde man bl.a. indbudt F.J. Hausmann (Erlangen), som på sin typiske facon viste sin utilfredshed med hele sammen-sætningen og udvalg af foredrag. Han følte sig hensat til en leksikologisk kongres, hvorimod han manglede rigtige (meta)leksikografiske bidrag, som tog udgangspunkt i konkrete eller potentielle ordbøger for virkelige brugere. Han rørte hermed ved et fagligt afgrænsningsproblem, som også i skandinavisk sammenhæng kunne føre til yderligere diskussioner.

INDTRYK FRA 6TH EURALEX CONGRESS

formidlet af hin udsendte medarbejder

Af *K.T. Thomsen*

Antallet af bidrag til kongressen var overvældende og de 68 af slagsen blev afleveret på et mere eller (ofte) mindre forståeligt engelsk i to eller tre parallelle sektioner. Derfor var ubehagelige fravalg naturligvis dagens orden, og derfor er det indtryk af indholdet, der her kolporteres videre, aldeles subjektivt. Ydermere har den berettende kun deltaget i godt og vel halvdelen af arrangementet (i gammeldags forstand, dvs. 'mere end'). Jeg skal forudskikke, at samtlige foredragsholdere led under, at arrangørerne, samtidig med at vi ved registrering fik udleveret de fortrykte proceedings, beskar foredraget fra 25 til 20 minutter + 5 min. til opklarende spørgsmål. Det var sgu' en streg i regningen, for oprindeligt var der fastsat 30 + 15 min., og det valgte man emne efter! Men bortset fra disse udenomsværker var det generelle indtryk, at der er en voxende forståelse for lingvistikens rolle i lexicografien. Dermed menes, at den situation, hvor der sidder en entusiast på sit støvede loftsværelse og i tranlampens skær nedfælder sit subjektive skøn om sproget, hører fortiden til. Tendensen i foredragene gik i retning af en meget høj grad af systemicitet, ikke mindst som en funktion af at der vælges et teoretisk ståsted at arbejde ud fra. Hermed være også sagt, at det ikke var lexicografien der stod i centrum, den var faktisk ikke rigtig til at få øje på, men derimod lexicologien. Den overvejende lexicologiske tilgang til sprogbeskrivelsen afstedkom i plenarmøderne en kraftig reaktion fra ordbogsforlagene. De kunne

godt se det fornuftige i at beskrive sproget ud fra en lingvistisk-lexikologisk synsvinkel, men de kunne ikke se, hvordan beskrivelsen kunne nyttiggøres til ordbogsformål. Det er indlysende, at lexicologiske undersøgelser ikke lige er til at skrive ind i en ordbog, men det er egentlig påfaldende, at netop forlagene 'glemmer' deres vigtigste råstof, redaktørerne, som netop turde og burde være det formidlende led mellem lexicologi og lexicografi. For lexicologen laver ikke stof til ordbogen, men hun systematiserer stoffet for ordbogsredaktøren, som derved i langt højere grad end det tidligere var tilfældet, kan profitere af muligheden for at levere en mere systematiseret og formentlig mere objektiv sprogbeskrivelse. Så hvis konsekvensen af denne (formodede) tendens fortsætter, og redaktørerne gør brug af (eller får tid til at gøre brug af) lexicologiens muligheder, er der et begrundet håb om, at ordbøgerne i fremtiden vil fremstå i en mere systematisk form end det hidtil har været tilfældet.

ANMELDELSER

POLITIKENS RETSKRIVNINGS- OG BETYDNINGSORDBOG

Redigeret af Bente Bang under medvirken af Chr. Becker-Christensen og P. Widell. 747 sider, 18 x 25 cm. Pris inkl. moms kr. 169,-. ISBN-nr.: 87-567-5279-2. Politikens Forlag 1994.

Ordbogen omfatter alment dansk ordforråd inkl. almindelige forkortelser og begreber som optræder i lærebøger for folkeskolen. Målgruppen er if. forlaget børn og unge, hjem, skole og udlændinge der vil lære dansk. Ordbogen siges at være specielt udviklet til elever i folkeskolens overbygning og til brug ved skriftlige prøver.

Ordbogen indeholder ca. 21.000 opslagsord, angiveligt de hyppigst anvendte i dansk. Der er medtaget de forskellige stavemåder som er tilladt i dansk retskrivning. Artiklerne er strengt opbygget i "felter" for hhv. ordklasse, bøjning (inkl. valgfrie bøjningsformer), orddeling og en kortfattet definition, ofte forsynet med et eksempel på ordets anvendelse i en given betydning. Er der flere ækvivalenter er de nummereret, eksemplerne ligeså.

Der er en 19 sider lang indledning om retskrivningsregler. Forpermen er anvendt til en nøgle til ordbogens brug, bagpermen til en liste over grammatiske betegnelser og anvendte forkortelser. Brugen af forkortelser er i øvrigt holdt på et minimum.

I modsætning til Nudansk Ordbog indeholder denne ordbog ingen oplysninger om synonymer eller etymologi – men forlaget gør da også i forordet opmærksom på at man har tænkt sig ordbogen som en mellemting mellem Politikens Lille Danske Ordbog og Nudansk Ordbog.

Sammenfattende må man sige at ordbogen er blevet meget brugervenlig og overskuelig p.g.a. artiklernes strengt skematiske opstilling, også selv om samme stramme opstilling ikke tillader ret mange eksempler. Man kan savne Retskrivningsordbogens oplysninger om evt. fuge-s i sammensætninger, skønt dette her søges demonstreret ved artikler som fx medlemskab, medlemskontingent og medlemskort. Selv om ordudvalget måske er lovlig snævert vil ordbogen sikkert i mange tilfælde kunne fungere som eneste danskordbog ude i hjemmene og på kontorerne (hvor især oplysningerne om orddeling vil opfylde et behov). Udlændinge der skal lære dansk vil nok savne udtaleangivelser og flere eksempler, og folkeskoleelever vil få svært ved at transportere den rent fysisk voluminøse ordbogs 1,5 kg i deres rygsække.

Anna Garde

FORRETNINGSSPROG. ENGELSK – TYSK – FRANSK. Grafisk, 1993. Indb., 234 s. 125 kr. inkl. moms. – Lars G Frosterud: **FRANSKE FORKORTELSER.** Grafisk, 1993. Indb., 106 s. 98 kr. inkl. moms.

FORRETNINGSSPROG. ENGELSK – TYSK – FRANSK kan beskrives som tre tematiske (ord)bøger i én, en engelsk, en tysk og en fransk. De tre "bøger" er opbygget på samme måde og har – bortset fra de fremmedsprogsspecifikke oplysninger – stort set samme indhold, fordelt på 6 kapitler.

Det første kapitel, "Sprogfunktioner", indeholder et afsnit om skrivning af korte breve og meddelelser og et afsnit om telefonsamtaler. Det overordnede ordningsprincip i dette kapitel er det "naturligt" – kronologiske (brevdatering, –indledning, –afslutning; den normale forretningsgang og lign.). Udgangssproget er overvejende dansk.

Også i det næste kapitel, "Information om Danmark", er udgangssproget dansk. Kapitlet er underinddelt efter emne i fire afsnit (uddannelse, skatter og socialvæsen, institutioner og myndigheder, øvrige "danske" begreber), der hver indeholder en alfabetisk liste med oversættelse af ord fra det pågældende område til de tre mål-sprog. Koncentrationen af typisk danske begreber

(*andelslejlighed, biksemad, bolle* (sb.), *danskvand, fastelavnssris, firmaidræt, flæsketeg, flødekage, folkebevægelse* osv.) kan her virke en smule komisk, men udvalget forekommer i øvrigt – ligesom udvalget af termer og begreber i resten af kapitlet – ganske rimeligt.

De følgende tre kapitler ("Forretningsudtryk", "Værdiangivelser", "Forkortelser, symboler og tegn") er ligeledes underinddelt i en række emner der hver især indeholder alfabetiske lister med oversættelser. De adskiller sig dog fra det forudgående kapitel ved at de alfabetiske lister foreligger i to udgaver, en fra dansk til det fremmede sprog og en den modsatte vej.

I "bøgernes" sidste kapitel ("Business Vocabulary"/"Geschäftssprache"/"Langage des affaires") er det danske udgangspunkt helt forladt: Udgangssprogene er nu de fremmede sprog, mens dansk kun optræder som målsprog. Hertil kommer at kapitlet i modsætning til de foregående ikke er yderligere underinddelt, men består af én alfabetisk ordliste.

Den parallelle opbygning af de tre "bøger" brydes hist og her. Fx indeholder den engelske "bog" et lille afsnit om tag questions og et stort (engelsk-dansk) afsnit om tekstbehandlings- og computerterminologi som ikke har modsvarigheder i den tyske og den franske "bog". Bruddet i parallelitet kan her forklares ud fra sprogspecifikke forhold, men andre steder i bogen er der eksempler på manglende parallelitet som det er vanskeligere at give en rimelig forklaring på.

En del af disse tilfælde hører udpræget til i småtingsafdelingen. Det gælder fx behandlingen af *luftpost* i miniordlisten "Verber og verbale udtryk, der kan anvendes i forespørgsler" (s. 16, 94, 164). I den tyske "bog" er ordet anført i forbindelsen *sende med luftpost* og alfabetiseret under *sende*; i den franske "bog" er kollokationen ligeledes *sende med luftpost*, men her er den placeret under *luftpost*; og i den engelske "bog" anføres den kortere forbindelse *sende med luftpost* (placeret under *luftpost*).

Behandlingen af høflighedsudtrykkene *please* og *s'il vous plait* afviger fra behandlingen af *bitte* ved at de fremmedsprogede eksempler ved de to første udtryk anbringes før den danske instruktion i brugen af dem, mens rækkefølgen er den omvendte ved det tyske udtryk (s. 26, 104, 175). Det er gennemgående den tyske "bog" der adskiller sig fra den engelske og franske – og det er gennemgående også den tyske del der har den bedste løsning på problemet.

Det gælder således også de tre - indbyrdes forskellige - behandlinger af forkortelser (s. 66 ff., 143 ff., 214 ff.). Den engelske og franske "bog" opererer her med lister med tre kolonner: I den engelske "bog" består første kolonne (stort set!) af uforkortede danske udtryk, anden kolonne af de engelske forkortelser og tredje kolonne af de tilsvarende (engelske) uforkortede ord og udtryk. I den franske "bog" indeholder første kolonne de danske forkortelser, anden kolonne de tilsvarende franske forkortelser og tredje kolonne de uforkortede franske udtryk. Den tyske "bog" har fire kolonner: Første kolonne indeholder de danske forkortelser, anden kolonne de danske uforkortede udtryk, tredje kolonne de tyske forkortelser og fjerde kolonne de uforkortede tyske udtryk. I detaljen kan der noteres enkelte småfejl i oplysningerne om de danske forkortelser: *jfr.* og *osv.* er fejlagtigt anført i stedet for *jf.* og *osv.* i den tyske liste, og den franske liste har *exkl.* og *km/t* for *ekskl.* og *km/t*. (men i øvrigt *t.* korrekt for 'time').

Forretningssprog. Engelsk - tysk - fransk er som det allerede er fremgået, opbygget som en kinesisk æske - eller rettere som tre kinesiske æsker ved siden af hinanden. Der er mange nyttige oplysninger fordelt i æskerne, men de mange æsker og deres indbyrdes placering, herunder den forskellige opbygning af de 6 kapitler i den enkelte "bog", gør det ikke ligefrem let for en bruger hurtigt at finde frem til det problem han eller hun er interesseret i at få løst. Det er i denne forbindelse også forvirrende at "bøgernes" primære anlæg som aktive håndbøger for danskere der skal producere tekster på et fremmedsprog, brydes af det sjette kapitel ("Business Vocabulary" etc.), der snarere sigter mod tekstreception end -produktion.

Bogen er meget tilbageholdende med klare og eksplicite oplysninger om sin tilblivelse. Der er ingen personnavne på titelsiden, og et forord indeholder bogen ikke. Af kolofonen kan man imidlertid slutte at der må være tale om et oprindelig svensk værk (fra 1991), hvis grundstamme har været den svensk-engelske/engelsk-svenske "bog", der så er oversat til tysk og fransk. De tre svenske "bøger" er derefter (1993) oversat og bearbejdet fra svensk til dansk af Hanne Blaaberger.

Samtidig med *Forretningssprog* udsendte Grafisk endnu en håndbog med svensk forlæg, nemlig Lars G Frosteruds **Franske forkortelser**. Bogen, der indeholder ca. 3000 forkortelser, er ifølge forordet udvidet med ca. 200 forkortelser i den danske

version (tilføjet af Hanne Blaaberger). Ellers adskiller den danske udgave sig næppe fra det svenske forlæg, idet den - bortset fra det sparsomme forord - overhovedet ikke indeholder tekst på dansk, men blot består af en alfabetisk liste med franske forkortelser og de tilsvarende uforkortede (franske) udtryk. Forkortelserne er først og fremmest akronymer (initialforkortelser - i bogens forord kaldt *sigler*). Forkortelsesbogen er udpræget lagt an som hjælpemiddel ved reception af franske tekster. Som hjælpemiddel ved produktion af fransk er den næppe egnet, eftersom alle forkortelser er anført i en standardiseret form med versaler og uden punktum, fx *PCC* (i stedet for *p.c.c.*) = *pour copie conforme*, og *TEL* (i stedet for *tél.*) = *téléphone*.

Henrik Galberg Jacobsen

Sandro Nielsen: **ENGELSK-DANSK JURIDISK BASISORDBOG**, Serie: Munksgaards Ordbøger, 123 sider, Munksgaard 1993, 13,7 x 21,5 cm, Pris ?, indbundet, ISBN 87-16-11166-4.

Deklaration for Engelsk-Dansk Juridisk Basisordbog (EDJB)

ALMENT

Primær målgruppe for EDJB er studerende ved handelshøjskolerne og translatører. EDJB er en bilingval alordbog, der tillige tjener oversættelsesformål. Oversættelsesdelen er hovedsagelig passiv i retningen engelsk til dansk, idet der ikke gives deciderede konstruktionsoplysninger som frie kollokationer, valenser etc., men EDBJ indeholder et aktivt element i form af henvisninger til beslægtede engelske begreber. Engelske juridiske begreber (begrænset til England og Wales) fra retsområderne: domstolene, proces, arv, erstatning, immaterialret, konkurs- og insolvens, kontrakt, køb, 'trust'-, ejendoms-, person-, familie-, mellemands-, ansættelses- og strafferet er givet en dansk forklaring. Det fremgår af forordet, at begrebsudvalget er selektivt, men ikke efter hvilke kriterier, det er selekteret, ligesom det materiale, der er selekteret fra ikke nævnes.

Ordbogen er opbygget af en indholdsfortegnelse, et forord, en brugervejledning, en forkortelsesliste, en oversigt over domstolssystemerne i England, Wales og DK samt hoveddelen, en engelsk-dansk alfabetisk ordliste.

Forordet nævner ordbogens formål og målgrupper, ordbogens geografiske begrænsninger. I brugervejledningen redegøres for de enkelte elementer i

artiklernes indhold, herunder de principper, der er lagt til grund for artiklernes udformning. Oversigterne over domstolssystemerne i DK og GB er opbygget i paragrafform, og det nævnes, hvad en given instans svarer til i hhv. DK og GB.

Som lemmata findes enkeltord, flerordsforbindelser lemmatiseret efter 1. ord og forkortelser. Antallet af lemmata er angivet til 1600.

Ordbogsartiklerne er organiseret alfabetisk efter ord-for-ord-metoden, uden nicher eller reder, men undertiden med en hale, hvori er anført flerordsforbindelser. Homografer er angivet ved et lille arabertal i høj skrift. Grammatiske oplysninger udgøres af ordklasseangivelserne (4 ordklasser). Numerus angives ved ord, hvor denne kategori er leksikaliseret.

Betydningsoplysningerne er udformet som en forklaring, vekslede mellem et genus proximum og noget andet som indledning til forklaringen. I forklaringen indgår ofte andre encyklopædiske oplysninger end denotatsforklaringen.

Den danske oversættelsesækvivalent er placeret umiddelbart efter betydningsforklaringen og kan være forsynet med et tilnærmelsestegn, hvis ækvivaleringen er behæftet med (større) forbehold. Enkelte ækvivalenter indeholder en parentes, hvis indhold kan udelades efter behov. Synonymer er markeret med lighedstegn. Har de danske ækvivalenter synonymer er de anført længere nede i artiklen. Valg af egentlig ækvivalent og synonym er subjektivt. Egentlig sublematisering er ikke foretaget, men artiklen kan have en hale med kursiverede engelske flerordsforbindelser, som lemmaet indgår i. Også til disse gives en dansk ækvivalent. Halen er markeret med et gennem-sigtigt kvadrat. Ved angivelse af mere end et dansk synonym, findes ingen evt. sprogbrugs-markering.

Henvisningssystemet er tredelt, idet der henvises til 1. andre artikler, hvor der gives supplerende oplysninger, til 2. domstoloversigterne og/eller til 3. andre artikler, som indeholder opslagsordet og giver en forklaring på det.

K.T. Thomsen

**MEDICINSK ORDBOG, DANSK ENGELSK, ENGELSK
DANSK** af Morten Pilegaard og Helge Baden. 913 s., kr. 595. Gads forlag, ISBN 87-12-02240-3.

Ifølge forordet dækker bogen fortrinsvis fagområderne intern medicin og kirurgi med

beslægtede områder som fx biologi og farmaci og har som målgruppe medarbejdere inden for medicin, biologi og farmaci samt alle med faglig eller kommerciel kontakt til disse fagområder, foruden translatører, tolke, oversættere og studerende til brug ved oversættelse til engelsk, produktion eller revision af engelske tekster, forståelse af danske og engelske tekster og oversættelse fra engelsk.

Forordet oplyser at den indeholder ca. 10.000 opslagsord samt ca. 9.000 ordforbindelser i den dansk-engelske del og ca. 10.500 opslagsord og 21.000 ordforbindelser i den engelsk-danske del. Til opslagsordene i den dansk-engelske del er der foruden en oversættelse knyttet en engelsk forklaring og i mange tilfælde eksempler på brugen. Fra oversættelserne i den engelsk-danske del er der henvisning til forklaringerne i den dansk-engelske.

Bogen er meget brugervenlig i sin overskuelige opstilling og klare typografi med forskellig skrift for lemmaer, ækvivalenter og forklaringer/eksempler. Samarbejdet mellem en højt kvalificeret faglig ekspert (professor, dr. med. og tidligere overlæge) og en sprogmand (translatør med medicinsk sprog som speciale og adjunkt ved Handelshøjskolen) må borge for kvaliteten af de givne faglige oplysninger. Forordet redegør for fagområde og vægning, selektionsgrundlag, tilblivelse, og for hvilke eksperter der har bidraget. Der er en brugervejledning på 9 sider, samt en forklaring til forkortelser og tegn. I den sidste har man glemt at medtage den asterisk der i den engelsk-danske del betyder henvisning til den dansk-engelske. Endelig er der en kort litteraturliste på 14 numre. Mht udtale er der i ækvivalenterne i den dansk-engelske del angivet tryk, men ikke mere og ikke i den engelsk-danske del.

Konceptet: at give en forklaring (her på engelsk) af den givne ækvivalent, grammatiske oplysninger til ækvivalenten (ganske vist minimale), og eksempler til at belyse brugen er noget ret nyt i en fagordbog (noget lignende kendes fra Genteknologisk ordbog), og dette koncept finder jeg glimrende. Det fungerer også godt et stykke hen ad vejen, men ud fra et teknisk leksikografisk synspunkt virker bogen ikke tilstrækkelig gennemarbejdet og opviser fejl og inkonsekvenser. Pladsen er ikke her til en længere dokumentation, så jeg må nøjes med nogle eksempler.

Lemmaselktionen. De faglige lemmaer kan jeg naturligvis ikke udtale mig om, da fagkundskaben her har valgt. Man undrer sig dog over lemma-

tiseringen af *ligamenta palmaris* "palmar plates" alfabetisk og ikke under *ligamentum* (5 spalter) hvor ellers forbindelser med *ligamenta* er medtaget, inklusive *ligamenta palmaria* "palmar ligaments", og over optagelsen af enkelte suffikser: *-ar* "a suffix meaning of or belonging to", *-acsis* "a combining form denoting a specific kind of hearing..." og præfikset *ad-* "a prefix meaning to or towards, or near, adjoining". Hvorfor netop disse og til hvad brug?

Princippet for udvalget af almensproglige lemmer er heller ikke klart trods bemærkninger herom i forordet. Vil man vente at finde *spaltekorrektur*, *foreligge*, *lektor*, *nærmeste familie* i en ordbog som denne? Hvorfor er *kusine* med, men ikke *fætter*? Og hvilken sproglig kompetence forudsætter man hos den bruger der har brug for at få at vide at *slå* hedder "beat, strike" og *stå* "stand"? Hvis han ikke kender dem er han dårligt hjulpet uden forklaring og vil kunne finde på at skrive "the heart struck" eller "as it stands in my article".

Ækvivalenterne er ordnet alfabetisk, (under *strib* er det dog smuttet), hvad der måske ikke er særlig hensigtsmæssigt, dels fordi brugere vel er vant til at den første er den almindeligste (under *spaltn* kommer "cleavage" som den første!), dels, og nok så vigtigt, fordi man derved adskiller hvad der bedst hører sammen. Under *forhold* står (dog med forklaringer): "condition, feature, proportion, question, ratio, relation" og her burde fx "proportion" og "ratio" høre sammen. Forordet siger at "hver ækvivalent er forsynet med en grammatisk oplysning, typisk uregelmæssig flertalsbøjning," og man får ganske rigtigt uregelmæssig pluralis til *bacillus*, *bacterium*, *staphylococcus*, *stroma*, men ikke til *cochlea*, *concha*, *stria*, *uterus*. Oplysning om tællelighed kunne have været nyttig, da mange sygdomsbetegnelse er tællelige på dansk og utællelige på engelsk: "han har haft tre lungebetændelser/en meget voldsom influenza". Der er gode synonymadskillelser ved mere faglige ord som *medicin*, *smitsom* ved hjælp de engelske forklaringer, men de savnes ved flere af de almene ord, foruden det ovennævnte *slå* også ved *smal* "narrow, slender, slim", *beruset*, *risikofri*, *indånd*, eller *løsne* ("disengage, disimpact, unlock"). Der forekommer fejl i ækvivalenterne: *være genstand for* "be subject of" bør være "be the/a subject of" (som det også fremgår af eksemplerne til *strid*), og den forkerte form forekommer også i den engelsk-danske del under "subject", *rig på* gengives "rich in, abundant", *egne sig* kan ikke oversættes "amenable to, suited for" uden "be". Der er marginale gengivelser: under *overtræksstøvl* får man "bootee" (babystøvl) med. Under *vagt*

angives, foruden "duty" også "on call", som da ikke normalt kan oversætte det danske *vagt*, men kun i det tilknyttede eksempel: "an on call officer's hand-over report", og her er det hele forbindelsen "on call officer" der vel må betyde *tilkaldevagt* (som ikke er med).

Den "definitions-lignende forklaring", som ikke må kaldes definition ifølge forbrugervejledningen (men alligevel bliver det i forordet: "vi har ønsket at give internationalt anerkendte definitioner formuleret på det korrekte internationale fagsprog") giver i mange tilfælde, som forordet siger, "nyttig sproglig information", fx som nævnt ved *medicin*, *smitsom*, men er også undertiden overflødig, fx til *strid*, eller intetsigende, fx til *si* "strainer": "an apparatus for straining".

Eksemplerne kan også give nyttig information: under *skrige* kan eksemplet til "scream" vise at det er stærkere end "cry", og under *resistens* "resistance" illustrerer eksemplerne efterfølgende præposition "to" og forudgående verbum "acquire". Men de er undertiden intetsigende, fx til *gurgle* "gargle": "you must gargle every hour", og der er rigeligt med gentagelser i de ofte uoverskuelige lange eksempelrækker, fx under *se*: "confinement to bed may be shortened" og så lidt længere nede "confinement to bed", samt under *modstridende*: "their results were contradictory; the results of the two studies were contradictory". De passer ikke altid til lemmaets indhold: under *tage* "withdraw" står der, efter to relevante eksempler: "he had withdrawn from social interaction", under verbet *læg* står ækvivalenten "cure" med eksemplet "he was cured by antibiotic treatment; he was cured of his leukaemia". Hedder det i medicinsk sprog "*han blev læget ved antibiotisk behandling, han blev læget for sin leukæmi*"?

En *henvisning* kan forekomme sidst i en artikel til en anden artikel hvor man får flere oplysninger, fx fra *deling* til *spaltn*, fra *spasme* til *krampe*, men det er ikke altid tilfældet: Under *leukorrhoea* får man ækvivalenten "leukorrhoea" med en angiveligt amerikansk variant "leucorrhea" (mine kilder siger at den britiske form er "leucorrhoea" og den amerikanske "leucorrhea"), + en forklaring og en henvisning til *fluor albus*. Dér får man blot "leucorrhea" uden angivelse af at det skulle være amerikansk, uden den anden ækvivalent og uden forklaring. Under *lem* er den tredje ækvivalent "penis", med en forklaring og en kollokation: *det mandlige lem* + en henvisning til *penis* der blot har ækvivalenten "penis" og en lidt anden forklaring. Til gengæld kunne man måske med fordel have

henvist fra *almenpraktiserende læge* til *praktiserende*, hvor der står yderligere tre ækvivalenter, inklusive en amerikansk. Nogle steder er der lidt kludder i det, fx henvises der under *lejre* vb. til *legemsstilling*, *stilling*, og sidst i artiklen *selvmord* henvises man til – *selvmord!*

Bortset fra de oplagte fejl vil de leksikografiske tekniske problemer måske ikke hverken bemærkes af eller genere en bruger. Overflødige opslagsord vil brugeren jo ikke slå op alligevel, og overflødige eksempler vil han springe over. Så jeg tror at bogen alligevel for fagordenes vedkommende kan være et nyttigt redskab for de grupper den sigter mod. En fremtidig ny udgave bør dog gennemarbejdes noget grundigere og fejlene rettes. Leksikografi er også et håndværk, jf. titlen på Sidney Landaus bog: "Dictionaries, the Art and Craft of Lexicography", og det håndværksmæssige skal være i orden. Nogle trykfejl bør ligeledes rettes: s. 34 a *afvænne* "weane", s. 312 under *lide*: *from/ith*, s. 344 a, l. 4 fra neden "tomography disproved the pres (?)", s. 806 b, l. 3 "struction", s. 830 a under "pontine tumour" er den danske ækvivalent stavet *tumour*, *bioluminiscens* står ualfabetisk efter *biomekanik* s. 87 a. og er forkert stavet, ligesom *luminiscens*: stavemåden er ifølge Retskrivningsordbogen *luminescens*.

Jens Axelsen

Henning Bergenholtz og Sven Tarp: **MANUAL I FAGLEKSIKOGRAFI**. Udarbejdelse af fagordbøger – problemer og løsningsforslag. Med bidrag af: Grete Duvå, Anna-Lise Laursen, Hans Kristian Mikkelsen, Sandro Nielsen, Ole Norling-Christensen, Jette Pedersen.

Antal sider: 320. Pris inkl. moms: ??? ISBN-nummer: 87 7783 453 4

Forlag: systime a/s.

Fagleksikografi er et hidtil forsømt område, når det gælder sammenhængende beskrivelse af formål, principper og arbejdsmetoder inden for denne gren af leksikografien. Handbok i lexicografi af Bo Svensén (og en række andre velkendte og anerkendte værker) er jo udkommet for længst – for at drage en parallel med almensproglig leksikografi. Men nu findes der altså en manual som leksikografer kan støtte sig til når de arbejder på fagordbøger.

Manualen er et af resultaterne fra det SHF-støttede forskningsprojekt Oversættelse af fagsproglige tekster, og forener forfattergruppens erfaringer og viden inden for teoretisk og praktisk leksikografi. Bogen indeholder mange velvalgte eksempler, figurer og illustrationer, der understøtter og

anskuelig gør de til tider komplicerede eller meget abstrakte beskrivelser.

Bogen søger at besvare de væsentligste spørgsmål vedrørende leksikografisk beskrivelse af fagsprogligt ordforråd. Emneregistret strækker sig fra 'Fagleksikografiske grundproblemer' (kapitel 3) og 'Særlige problemer i centrale fagordbogstyper' (kapitel 4) til mere praktiske anvisninger på ordbogsarbejde, såsom 'Forarbejde til ordbogen' (kapitel 5). Oplysningstyper og ordbogsstrukturer er behandlet grundigt i fire omfattende kapitler, og der er også brugt syv sider på at omtale den afsluttende arbejdsfase på forlag fx layout og korrekturlæsning. En oversigt over danske fagordbøger (med historisk gennemgang) blev der også plads til. En fyldig litteraturliste og 'Indeks over leksikografiske termer' afslutter bogen. En god idé, som praktiseres i manualen, er efter de enkelte kapitler eller længere afsnit at anføre en kort bemærkning med overskriften 'Litteratur' om, hvor man kan finde videreførende information om det centrale emne i det netop læste kapitel eller afsnit.

Anna Braasch

YDERLIGERE ANMELDELSER af følgende ordbøger bringes af pladshensyn først i LEDA Nyhedsbrev nr. 17:

FRANSK-DANSK. DANSK-FRANSK. Gads Fransk large. Red.: Ea Tryggvason Bay. G.E.C. Gad, 1994. 645 s. 198 kr.

Jacobsen, Eva: **MAXI-ORDBOGEN**. Under medvirken af Torben Christiansen. 2. reviderede udgave, 1. oplag, 1992. 1. udgave 1980. Munksgaards Forlag. 365 s.

GENTEKNOLOGISK ORDBOG. DANSK-ENGELSK/ENGELSK DANSK MOLEKYLÆRBIOLOGI OG DNA-TEKNOLOGI. Af Uwe Kaufmann og Henning Bergenholtz. G.E.C. Gads Forlag, 1992. 445 s.

JURIDISK ORDBOG ENGELSK DANSK. Af Helle Pals Frandsen. G.E.C. Gad, 1994. 208 s.

Ansvarshavende redaktør: *Pia Jarvad*. Dette nummer af LEDAs Nyhedsbrev er redigeret af *Anna Braasch* og *Anna Garde*.

1995 VERBATIM AWARD

EUROPEAN ASSOCIATION FOR LEXICOGRAPHY

Applications are invited for this Award, administered by EURALEX, for the purpose of supporting unpaid lexicographical work of any type, including study. The amount available is £1,500 sterling; an individual award may vary in size from £250 to the full amount.

The key dates are:

July 1 1995	receipt of applications
October 1 1995	notification of results
January 1 1996	presentation of Award(s)

Applications should take the form of:

- 1 a letter specifying the amount applied for;
- 2 a statement giving full details of the purpose to which the funds would be put, and an indication of expected tangible results (e.g. publications);
- 3 a curriculum vitae including qualifications, details of previous lexicographical or related work, and publications;
- 4 one professional or academic reference;
- 5 details of funding received or applied for in relation to the project for which the Verbatim Award is being sought.

Four copies of the entire application should be sent to :

**1995 Verbatim Award - EURALEX Ass. Secretary-Treasurer, Krista Varantola
University of Tampere, Department of Translation Studies
P.O.Box 607, SF-33101 Tampere, Finland. Email: trkrva@uta.fi**

If no acknowledgement is received within a reasonable period, candidates are asked to contact the EURALEX Ass. Secretary-Treasurer at the above address.

The Award is open to EURALEX members only, but applications will be accepted from people who have applied for EURALEX membership and are awaiting confirmation of this. If you want to join EURALEX please write to:

**Ms. Heather Vigar, EURALEX Membership Secretary, OUP Journals, Walton Street
OXFORD OX2 6DP, UK. Fax number (+44) 865 267 773. Email: vigarh@oup.co.uk**

The Selection Panel consists of the EURALEX President, Prof. F.E. Knowles, and the two immediate past presidents, Ms. B.T.S. Atkins, and Dr. R.R.K. Hartmann.

EURALEX is an international organization of world-wide affiliation for promoting scholarly and professional activities related to Lexicography, i.e. the science and art of dictionary-making. Besides organizing its own Biennial Congresses and periodic Workshops on themes and topics central to its Members' interest, EURALEX also acts as a major clearing house for information on publications and conferences relevant to lexicography, disseminating this information through various channels, including the EURALEX Newsletter. In addition, EURALEX acts as an academic sponsor of the quarterly International Journal of Lexicography (IJL) and of several research projects. For membership, which includes a personal subscription to the IJL, please contact Ms. Heather Vigar, EURALEX Membership Secretary, OUP Journals, Walton Street, OXFORD OX2 6DP, UK. Fax number (+44) 865 267 773.